

A rebelión das prazas

Esta proposta didáctica está dirixida ao alumnado de Educación Secundaria. As actividades poden ser útiles para a área de Cidadanía e Dereitos Humanos, Ciencias Sociais, Ética, titorías, etc., e tamén para calquera docente interesado no tema.

O obxectivo desta proposta é recoller información e facer unha análise sobre as mobilizacións cidadás que en diversos puntos do mundo reclaman xustiza, dereitos civís e unha democracia realmente participativa. Ao mesmo tempo, ofrece propostas para que o traballo na aula sexa unha aprendizaxe e un exercicio de cidadanía.

Actividades iniciais

Actividades 1, 2 e 3

► **ACTIVIDADES** pág. 1

Obxectivo

- **Esptar o interese e a motivación polas recentes mobilizacións cidadás en diferentes países.**

Orientacións

Formúlanse algunhas preguntas para interpelar o alumnado sobre un conxunto de fotografías de diferentes momentos, espazos e eventos que mobilizan a cidadanía. Sería interesante que o alumnado percibise os diferentes sentidos que teñen esas manifestacións e o que fai mobilizar a xente.

Segundo sexa a dinámica da aula, pode ser interesante traballar esta actividade en grupos non moi grandes (dunhas 3 persoas, por exemplo) e que os alumnos e as alumnas tiren as súas conclusións sobre o que están a observar en grupos pequenos. A continuación, as conclu-

sións poden ser postas en común para comparar se toda a aula comparte a mesma percepción sobre o que observan. É importante que isto poida servir como exercicio de argumentación para esclarecer ideas sobre o que observan.

Indignádevos!

Actividade 4

► ACTIVIDADE pág. 2

Obxectivos

- **Reflexionar con total sinceridade sobre as cousas que non lles gustan e que os indignan.**
- **Compartir ideas e sentimentos con compañeiros e compañeiras de aula, a través do diálogo.**
- **Comprender e expresar emocionalmente a indignación.**

Orientacións

A dinámica de traballo que se propón é a de partir dunha enumeración daquilo que a cada alumno ou alumna lle provoca indignación, creando un clima de sinceridade que permita non caer en respostas “politicamente correctas” e que penetre na autenticidade dos seus sentimentos. Para iso, en función do grupo e das idades, pode axudar teatralizalo, en lugar de escribilo ou falalo.

En calquera caso, a proposta pasa por que cada alumno e alumna faga primeiro, individualmente, unha reflexión daquilo que o indigna; que despois a comparta con algúns dos seus compañeiros e compañeiras en pequenos grupos para comunicar, intercambiar e mesmo para ver se coinciden nalgunha cousa, e que tamén expliquen por que lles causa indignación. Finalmente, na

posta en común do grupo-aula trataríase de expor todas as súas indignacións sen se repetir, sinalar e analizar aquelas en que coinciden e tratar de establecer se hai razóns para considerar unhas indignacións máis importantes que outras e se é posíbel establecer un criterio para determinar a importancia das mesmas. No caso de isto ser posíbel, será conveniente ir definindo algunhas das causas tipo e máis comúns do que nos indigna, para introducir a actividade seguinte.

Actividades 5 e 6

► ACTIVIDADES pág. 3

Obxectivos

- **Coñecer a realidade socioeconómica de España e o impacto da crise nas camadas máis desfavorecidas.**
- **Aprender a interpretar o que as estatísticas e algúns números macroeconómicos poden ocultar.**
- **Relacionar estes datos coa realidade máis inmediata.**

Orientacións

Partiríamos de facer unha posta en común das preguntas previas para saber o grao de coñecemento que o noso alumnado ten sobre a pobreza, para despois ler e responder ás preguntas que se propoñen sobre o texto e tirar algunhas conclusións sobre a realidade que presenta. Debemos facer especial fincapé na idea de que eses números non son meros números, senón persoas que carecen dunhas mínimas oportunidades, entre as cales talvez se encontren algúns alumnos e alumnas da aula ou do centro.

Por que saímos á rúa?

Actividades 7, 8 e 9:

► ACTIVIDADES pág. 4-8

Obxectivos

- Investigar algunhas das causas que levan as persoas a se mobilizaren na orde actual.
- Promover o sentimento de solidariedade e de indignación fronte ás inxustizas sociais.
- Desenvolver a capacidade crítica perante un estado de cousas que se nos impón como irremediábel.

Orientacións

Despois da lectura dos testemuños, o alumnado podería identificar aqueles titulares de prensa que, dalgunha forma, están relacionados con cada un dos testemuños lidos.

Unha vez identificados, pasarían a dialogar e pactar en pequenos grupos as cuestións formuladas. Primeiro, deben nomear un secretario/a- portavoz e pórse de acordo, mediante o consenso, sobre qué titulares dos propostos están máis relacionados coa problemática que sofre cada un dos protagonistas dos testemuños. Despois deben esclarecer cál é a súa problemática, atendendo as causas da súa situación, e cómo os interpelan os titulares seleccionados. Neste punto é moi importante desenvolver a empatía cos protagonistas, tratando de imaxinar e recoñecer o porqué da súa actuación ou indignación, apoiándose nas situacións propostas polos titulares. Finalmente, os grupos deben extraer unha serie de conclusións que recollerá o secretario/a para expolas á aula, pondo especial atención en identificar as causas da indignación destas persoas.

No caso de non haber demasiado tempo para realizar a actividade ou se esta for considerada demasiado longa, cada testemuño pode ser atribuído a un grupo, de maneira que cada grupo poida resumir ao grupo-aula a situación e a problemática do protagonista, ademais de compartir todo o traballo que é proposto.

En calquera caso, ao finalizar, o grupo-aula deberá pactar e enumerar as diferentes causas que se identificaron que están na base da mobilización cidadá que denuncia as inxustizas do noso sistema.

Os indignados da historia

Actividades 10 e 11:

► ACTIVIDADES pág. 9-10

Obxectivo

- Evidenciar que ao longo da historia se produciron movementos sociais que tiveron como obxectivo denunciar situacións de inxustiza de diferentes tipos (desde a discriminación á ditadura ou á colonización) e profundar sobre algún deles

Orientacións

Este bloque comeza coa definición de movemento social, que nos permitirá encontrar características comúns aos distintos feitos a que faremos referencia durante as actividades.

Os primeiros cadros deben serviren para reflexionar sobre a antigüidade dos movementos sociais, que non son unicamente característica da idade contemporánea. As imaxes permitirannos traballar a construción dun eixe cronolóxico, que se pode facer ao nivel individual (folla de papel milimetrado) ou colectivo (facendo un mural na aula onde cada grupo poida engadir fotografías ou textos sobre algún deles). A proposta de ampliar información sobre algún destes movementos sociais pode facerse repartíndoos entre diferentes grupos dunha aula e facendo que cada un destes gru-

pos o expoña despois aos demais compañeiros e compañeiras. Tamén podemos escoller os movementos que nos interesen máis sobre a base do noso currículo de área ou aos intereses dos mozos e mozas, engadindo aquilo que nos pareza pertinente. A lista que presentamos non pretende ser unha lista pechada; tentouse facer referencia a distintos tipos de reivindicacións e de diferentes lugares. Tampouco é necesario traballar todos os momentos propostos polo exercicio.

Actividades 12 e 13:

► ACTIVIDADES pág. 10-11

Obxectivos

- Reflexionar sobre as similitudes que existen entre os movementos que os nosos alumnos e alumnas investigaron, e o mundo e o momento en que vivimos.
- Coñecer, en caso de que non os coñezan, movementos sociais relacionados coas problemáticas actuais.

Orientacións

Este exercicio parte da análise das causas que se pactaron nas actividades 7, 8 e 9 do bloque *Por que saímos á rúa?*, para avaliar se son motivo suficiente de mobilización. A partir de aquí, investigaremos sobre o movemento *Democracia real xa!* a través da lectura do seu manifesto e doutras fontes, como a súa páxina web ou a do *Movemento 15M*. Podemos pechar este bloque compartindo nun debate o que coñecemos, o que nos sorprende, dúbidas e comentarios, etc.

A vía islandesa

Actividades 14 e 15:

► ACTIVIDADES pág.12-14

Obxectivo

- Ser conscientes de que as mudanzas que se propoñen desde a cidadanía son posibles.

Orientacións

A partir da análise dos feitos sucedidos na Islandia a partir de 2008 e de comparar a situación coa actual de España, veremos que algunhas das demandas son compartidas e que na Islandia as revoltas sociais implicaron mudanzas importantes. Analizaremos o contexto, as demandas e o proceso que foi seguido na Islandia, comparándoo co de España.

A continuación, faremos o mesmo exercicio centrándonos nos logros,

comparando o conseguido na Islandia coas demandas que se están a facer desde o *Movemento 15M*. Aínda que propoñen como dous exercicios separados, pode ser interesante traballalo conxuntamente a partir da lectura dos dous textos, e realizar ao mesmo tempo a análise e a comparación dos contextos e logros do proceso da Islandia e de España.

Actividades 16 e 17

► ACTIVIDADES pág. 14

Obxectivos

- Analizar o tratamento dado polos medios de comunicación ás revoltas na Islandia.
- Reflexionar sobre cáles poden ter sido os seus motivos para silenciala.

Orientacións

Comparando os resultados das entradas que aparecen en Google cando buscamos as revoltas do Exipto e a da Islandia se evidenciará que non só encontramos moitas máis información do Exipto, senón que, ademais, non se encontra case nada sobre Islandia nos medios maioritarios. Isto nos permitirá chegar á conclusión de que aos gobernos lles interesou silenciar esta revolta e traballar os motivos. Podemos

reflexionar tamén sobre o grao de transparencia e liberdade dos medios de comunicación maioritarios.

Se tivermos ganas de profundar máis sobre este tema, poderemos introducir o tema das redes sociais, xa que son as que axudaron a difundir o que os medios maioritarios silenciaron.

Actividade 18

► ACTIVIDADE pág. 14

Obxectivo

- Interpelar o alumnado para que se implique coa situación actual e tome en consideración o que pode fornecer para conseguir mudanzas

Orientacións

Traballaremos en pequenos grupos para poderen saír máis ideas, que despois poremos en común para terminar decidindo en cal nos implicamos. É o momento de dar liberdade absoluta aos alumnos e alumnas. As propostas poden ser de tipo individual - que cada cal decidirá se asume -, mais tamén hai que encontrar un proxecto común como

grupo. Aquí, ábrese un abano de posibilidades que van, por exemplo, de facer unha análise da democracia participativa no noso centro e facer propostas de mellora, até propostas vinculadas especificamente ao *Movemento 15M* (facendo difusión, charlas no centro...).